

Қорытындылай келе, жобалап оқыту технологиясының дәстүрлі оқытуға қайшы тұстары көп болғанмен теорияны практикамен ұштастыруда берер нәтижесі мол. Жоба әдісі-бұл оқытудың жаңа технологиясы. Қазіргі білім беруде жоба әдісін қолдану қажеттілігі білім беру жүйесіндегі оқушының жеке басының неғұрлым толық дамуына, оның нақты іс-әрекетке дайындығымен байланысты.

Жобалау әдісін тіл үйретуде қолданудың ерекшеліктерін атап көрсеткіміз келеді:

- мұғалім бағыт беруші, тіл үйренуші барлық тіл үйренуге қатысты идеяларын өз бетінше жүзеге асыра алады;
- айтылым дағдысының үнемі жүзеге асуына жағдай тудырады;
- тіл үйренушінің қорқынышын жойып, сенімділігін арттырады;
- кез-келген жастағы тіл үйренушілер арасында топпен, жекеше жұмыс жасау мүмкіндігі;
- ұлттық құндылықтарды меңгертуде қызығушылықты оятатын әдіс;
- теория мен практиканың өзара байланысы.

Жобалау технологиясы тек сапалы тіл үйрету емес, сонымен қатар болашақта ғылыми жұмыстармен айналысудың алғашқы қадамы. Ғылым салаларын бір-бірімен ұштастыратын ең тиімді әдіс. Тілші мамандар үшін маңызды технология деп есептейміз.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Пахомава Н.Ю. Проектное обучение – что это? //Методист № 1, 2004, -50-54 сс.
2. Абдиева Ш.Д. Жобалау әдісін қолдану арқылы студенттердің тіл үйренуге деген белсенділігі мен қызығушылығын арттыру//Қазақ тілі мен әдебиеті. №3, 2010. -39-43 бб.
3. Сатбекова А.А.Қазақ тілін оқыту әдістемесі және жобалау технологиясы: Оқу құралы./ – Алматы: «Қыздар университеті» баспасы, 2013. - 210 б.
4. Ботамқұлова А. Б. Қазіргі кездегі оқытудың педагогикалық технологиялары: оқу-әдістемелік құрал; ҚР Білім және ғылым министрлігі, Тараз мемлекеттік педагогикалық институты. – Тараз, 2015 . - 90 б.
5. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. –Москва: АCADEMA, 2005.
6. Сергеева В.П. Проектно-организаторская деятельность учителя: учебно-методическое пособие. –Москва: 2008.
7. Әбдікәрім Т.М. Магистранттарға қазақ тілін жобалай оқыту технологиясының әдістемелік негізі//ЕҰУ Хабаршысы. Гуманитарлық ғылымдар сериясы. № 3(88). 2012, 63-66 бб.
8. Қисымова Ә.,Увалиева Т. Оқыту технологиялары. – Алматы, 2007. -204 б.

ӨОЖ 541.124

<https://doi.org/10.53355/z4275-0665-5052-o>

МУЗЫКА МҰҒАЛІМДЕРІН ӨНЕР АРҚЫЛЫ КӘСІБИ ІСКЕРЛІККЕ БАУЛУ

Оспанқұлова А. Ш.

Қ. Байсейітов атындағы саз колледжі, Талдықорған қаласы

E-mail: asemosh@mail.ru

Бұл мақалада жастарды өнер арқылы тәрбиелеудің мүмкіндіктері қарастырылды. Жастарды өнерге тәрбиелеп, жалпы музыка, бейнелеу өнерінің мәдени - рухани құндылықтарын меңгерту арқылы әлемдік мәдениетке деген құрметін сезімін қалыптастырып, өнер пәнін білімгерлерге оқытуға дайындап жетілдіру мәселесіне көп көңіл бөлінді. Жастардың эстетикалық мәдениетін өркениет деңгейіне көтеру үшін, халқымыздың өнер саласындағы мәдени-рухани мұралары арқылы көркемдік білім беруді тереңдете зерттеу туралы сөз болды.

Тірек сөздер: өнер, мәдениет, рухани, өркениет, мұра және т.б.

В этой статье обсуждаются возможности обучения молодежи через искусство. Большое внимание уделялось воспитанию молодежи, формированию чувства уважения к мировой культуре через изучение культурных и духовных ценностей музыки и изобразительного искусства в целом, а также подготовке и совершенствованию искусства для обучения студентов. Для того, чтобы поднять эстетическую культуру молодежи до цивилизованного уровня, речь шла о глубоком изучении художественного образования через культурное и духовное наследие нашего народа в области искусства.

Ключевые слова: искусство, культура, духовность, цивилизация, наследие и др.

This article discusses the possibilities of teaching youth through the arts. Much attention was paid to the education of young people, the formation of a sense of respect for world culture through the study of cultural and spiritual values of music and fine arts in general, as well as the preparation and improvement of art for teaching students. In order to raise the aesthetic culture of youth to a civilized level, it was about a deep study of art education through the cultural and spiritual heritage of our people in the field of art.

Key words: art, culture, spirituality, civilization, heritage, etc.

Қазақстан Республикасында соңғы он жылда орын алған өзгерістер мен жаңалықтар халыққа білім беру ісіне де қатысты болып келеді. Білім саласындағы қарқынды өзгерістер айырықша сипат алды, нәтижеде мұнда көркемдік - эстетикалық білімді жан-жақты насихаттай білетін, жалпы мәдени және көркемдік ой-өрісі кең, көркемдік талғамы, эстетикалық мәдениеті биік өнер пәні мұғалімдерін даярлауда жоғары мектеп алдында өте жоғары талаптар қойылып отыр

Болашақ музыка мұғалімінің эстетикалық мәдениетін қалыптастыру негізінен шығармашылық жұмыстар барысында туындайды. Шығармашылық дегеніміз – іс-әрекет болып табылады, оған адам өзінің барлық ілімін салады, нәтижесінде одан қанағат табады. Шығармашылықтың мүмкіндігі шексіз.

Музыка – ой-сана мен сезімдердің, толғаныстардың шамшырағы десек те болады. Өйткені қуаныш та, шаттық та, уайым-қайғы да – бәрі музыка мазмұнынан табылады. Сондықтан адамның музыкасыз өмір сүріп, өсіп-жетілуі мүмкін емес. Өнер шындықтың мәнін шоғырландырып, мазмұнды, толық, көлемді бейнелеп және білдіре алатындықтан ол адамның өмірге эстетикалық қатынасын қалыптастырудың өткір және әсерлі қаруы болып табылады.

Өнер - әдебиет, бейнелеу өнері, мүсінші, музыка, театр, сәулет өнерлері болып бөлінеді. Ал, өнерлі дегеніміз – адамның әсемдік қабілеті. Ал әсемдік қабілет дегеніміз – сұлулықты түсіну бағалау деген мағына береді. Сұлулық пен шындық арқашанда бір-бірімен тығыз байланыста. Саханадағы ғашық биші балерина, өліп бара жатқан аққуды, өмірдегі көңілді және көңілсіз уақиғаны көрсете алады.

Өнер - әр халықтың өзіндік ұлттық өнері болады. Халықта мынандай мәтелдер бар, мәселен «Өнерді үйрен де жирен», «Өнерліге әр жоқ», «Өнерлі қор болмас», «Өнерлінің өрісі кең», «Өнерліге өлім жоқ», «Өнерлі өрге жүзеді» т.б. Адамның көпшіл, қоғамшыл болып өсуі үшін де өнерлі болудың маңызы зор. Өнер адамның дүниетанымына, сеніміне, адамгершілік моральдық қасиеттердің қалыптасуына, эстетикалық сезімдерінің тұрақтай, алдына қойған мақсатының айқындала түсуіне игілікті әсер етеді.

Сол себептен де халық өз ұрпағының өнердің сан саласына толық мағұлматы болуын аңсап, бұған қатты көңіл бөлген. Осыған орай мақал-мәтелдер «Жігітке жетпіс өнер де аз», «Өнер-таусылмас азық, жұтамас байлық», «Өнердің ырысы жарқырап жатыр жолында», - деп өнердің қолында құдіретті күш бұл адамның жан серігі, ертеңгі күні жейтін тамағы, ішетін сусыны, рухани байлығы деп бағалаған. Сол себептен де балаларды өте кішкентай кезінен – ақ, өнерге деген құмарлығын дамыту керек.

Өнер - қоғамдық сапа мен адам іс-әрекетінің өзгеше формасы, көркем тұлға арқылы берілетін шындықтың бейнесі, дүниені эстетикалық игерудің аса маңызды тәсілі, көркем іс-

әрекеттің пайда болуының көзі, сондай-ақ адамның эстетикалық сезімі мен қажетін қалыптастыру процесі. Өнердің өзіндік пәні – адамның шындыққа эстетикалық қатынасы, ал оның міндеті дүниені көркемдік тұрғыдан меңгеру. Сондықтан адам, адамдардың қоғамдық байланысы мен өзара қарым-қатынасы, белгілі бір нақты-тарихи жағдайлардағы олардың өмірі мен іс-әрекеті өнер шығармаларының кіндік тұсы болып табылады. Өнердің танитын нәрсесі (сан-қилы көріністегі өмір) игеріліп, қайта өңделеді және суреткердің қатысуымен өзгеше форма – көркем бейнеде беріледі. Өнер ол өмір шындығын көркем образдар жүйесі арқылы бейнелейтін қоғамдық сана мен адам іс-әрекеттерінің өзіне тән ерекшеліктерімен дараланатын формасы. Көркемдік образдар құрылымының ерекшеліктеріне қарай өнер туындылары бірнеше түрге бөлінеді. Кескіндеме, мүсін, графика, көркем әдебиет, театр, кино өнері өмір құбылыстарын тікелей бейнелесе, музыка, би, сәулет өнері оларды суреткердің ішкі идеялық-сезімдік толғаныстары арқылы береді. Сөздің кең мағынасындағы өнер ұғымына, технология және эстетикалық жағынан асқан, шеберлікпен орындалатын адамның практикалық қызметінің барлық түрлері жатады [2]. Философия, мәдениеттану әдебиеттерінде «өнер - мәдениеттің алтын қазынасы» деп сипатталады. Адамның ұлылығын білдіретін ғажап көріністерінің бірі - оның әсемдікке, сұлулыққа ұмтылуы. Сондықтан студенттердің өз мәдениетін тереңінен танып, сондай-ақ басқа да мәдениеттерді қабылдай алуы үшін, өзін мәдени шығармашылық субъектісі ретінде түйсінуі үшін, олардың санасына өнердің адам өміріндегі ерекше орны туралы түсінікті қалыптастыру қажет. Шындықты бейнелеу тәсілдерінің және көркемдік міндеттердің, сондай-ақ көркем бейнені жасаудың материалдық құралдарының өзгешеліктері өнер түрлерінің ерекшеліктерін айқындайды. Мысалы, әдебиетте – дүниенің эстетикалық бейнесі сөз арқылы; көркемсуретте дүниенің түрлі-түсті нәрін көрумен қабылданатын бейнелер арқылы; мүсін өнерінде – пластикалық бейнелер, көлемдік-кеңістіктік формалар арқылы; графикада – сурет сызықтар, штрих, жарық, көлеңке арқылы; музыкада – дыбыстық ырғақтар арқылы; театр мен кинода – кейіпкерлерді және оның негізінде жатқан драмалық қақтығыс әрекеттерді жанды адамдар – актерлармен бейнелеу арқылы жүзеге асырылады; архитектура мен сәндік - қолданбалы өнер шығармаларында – пайдалылық және эстетикалық принциптерінің бірлігі оның ерекшелігі болып табылады [2].

Өнерде шындықтың бейнелеу пәні мен формасы оның өзіне тән қызметін атқаруға, яғни адамдардың эстетикалық талаптарын қанағаттандыру үшін оларға шаттық, ләззат беретін, рухани байытатын, сонымен бірге өзінің нақты қызметі саласында сұлулық заңы бойынша оның бойында суреткерлік сезімді оятуға мүмкіндік тудырады. Өнердің осы тұтас эстетикалық функциясы арқылы оның танымдық мәні айқындалады және адамдарға идеялық-тәрбиелік әсері жүзеге асырылады.

Өнердің халықтылығы – халық бұқарасының шығармашылық өмірі, оның көркемдік талғамы мен сезім тәжірибесі көрініс табатын өнердің ерекше қасиетін сипаттайтын эстетикалық категория.

Алдыңғы қатарлы орыс педагогтары барлық уақытта музыкалық өнердің тәрбиелік маңызы туралы аса жоғары пікірде болды, педагогикалық жұмыста оларды кеңінен пайдалану қажеттігін көрсетті. К.Д.Ушинский музыканың балаларға ұнау себебі халық шығармашылығының қарапайымдылығында, оның балалар психологиясына сәйкес келуінде дейді. Оның пікірінше, ақыл-ой, адамгершілік, эстетикалық дамудың үйлесімді болуы қажет. Музыканың арқасында балалардың жүрегінде керемет тамаша поэтикалық бейне орын алады, ақылдың дамуы фантазия мен сезімнің дамуымен қатарласа жүреді. К.Д.Ушинский музыканың психологиялық маңыздылығы және олардың балаға психологиялық ықпалы туралы зерттеді [3].

Н.Г.Чернышевский музыканың халықтылығын, олардың ұлттық сипатын жоғары бағалады. Оның пайымдауынша, музыкадағы фантазия мен сезімдер нағыз әлеуметтік көзқарасты танытады [3].

Музыканың танымдық мәнін К.Д.Ушинский өте жоғары бағалады, ол «шығармасыз, қиялсыз тәрбие толқынды жүзеге аспайды» дейді .

Жапон елінде эстетика саласынан тәрбие алмаған адам, тіпті, экономикалық тұрғыдан да тиімсіз деген пікір қалыптасқан екен. Украйына халқының атақты педагогі В.А.Сухомлинский де «балаға тек әдемілікті жасау қажеттігін ояту ғана жеткіліксіз, сонымен бірге адам баласына ізгілік жасау, жақсы еңбек ете білу іскерлігін де тәрбиелеу» туралы ойын бірнеше мәрте айтқаны мәлім [2]. Олай болса, бүгінгі студент-ертеңгі маман, еліміздің болашағы, зиялы қауым өкілдерінің бүгінгі таңдағы эстетикалық мәдениетінің қалыптасуы қандай дәрежеде, болашақ маман ретінде эстетикалық тәрбие беру ісіне дайындығы болу керек.

Жапон суретшісі Какусика Хокусайдың (1760-1849) сарқылмас жаратылыс байлығы терең бейнеленген тамаша өнер жолында: «Табиғатқа менсінбей қарайтын түк жоқ», «Дүниеде еш нәрсе еленбей қалмауға тиіс». Отыз мың сурет пен бес жүз безендірілген кітаптың иегері, өмірбақи үзбей өнімді еңбек етіп, өнері жанған ғажайып суреткер өзі ұстаған бағытын осылай айқындаған [4].

Әлем әдебиетінің тамаша, үздік туындысы Мұхтар Әуезовтың «Абай жолы» эпопеясында (ІҮ кітаптың «Шайқаста» тарауында) әртүрлі өмір елесінен өткен Абай орта жастан асқан шағында, ерекше бір ықыласымен ен қойып, кең байтақ туған дала жазығына, тау жоталары мен қырат қырқаларға көз жіберген. Жазушы күннің батуын, жүзін мұнар тартқан мезгіл құбылысын кейіпкер өмірінің де бағытын, тайып бара жатқан шағымен сабақтастарып салыстыра алған.

Көз алдындағы кеңістік көрнісін бар болмысымен сезіну арқылы ақын іштей бір терең тебіреніп, төңірегіндегі бүкіл рең өзгеріске ойлана қарады, Көсілген кең жазық ұлан-қайыр дала, қалың-қаптар адырлар мен қырат жол, жартасына дейін мәңгі өшпес өмірдің әр сүлемі өңірі жан - сезімімен жалғасып жатқандай.

«...салқындап, қарауытқа түсіп, өтіп кеткен ауыр дәурендей сол өткен қазалы ауыр күндер ізін сақтағандай. Тек қана суық түсті өгейлік, нәрсіздік, өлімге бейім күйлер танытады».

Күннің батуы мен адам өмірінің тайып бара жатқан мұңлы бір шағын салыстыра жырлау ең алдымен ұлы Абайдың өз өлеңдеріне тән («Көлеңке басын ұзартып»). Романда да туған жері ақынды терең толғандырады.

«Сол қатпарлы таулар, ақ далалар ұзын аққан түйе өркеш әсем салалар, қарауыл. Балапандай өзендер, бұның өмірінде талай - талай шақтарының беті ашылып тұрған өзгеше кітабы тәрізді».

Бұл - тек бір ғана Абайдың қара басына тән өмір кітабы емес, бұл өткен өмірімен бүгінгі талай ұрпақтың тағдыр шежіресі еді.

Туған жерінің ұлан - ғайыр уақыт пен кеңістік әлемінде жалпы дүние болмысымен барынша бауырластығын сезіну көркемдік таным игілігінің маңызды бір шарты болып табылады. Кешегі мен бүгінгінің бәрін алалап, адамзат ұрпағына бір - бірін сабақтастырып жатқан жаратылыс тізбегі ақын Абайды ғұмыр бойы ойландырған; отыз жетінші сөзінде: «Дүние - үлкен көл, заман - соққан жел, алдыңғы толқын ағалар, кейінгі толқын-інілер» - дейді.

Туған жердің топырағын, күйкі - тіршілік - тынысын сезіну ғана, жаратылыс әлемінің тылсым сырын жете танып - түйсіну ғана Абайды ақындық шеберліктің шырқау шыңына көтерген. («Дүниетаным» Зейнолла Серікқалиев. Алматы. 1997 ж.3-4 б.) өнердің ішіндегі музыканың адамның, рухани дүниесіне зор әсер ететінін қалай айтыш жеткізуге болады?

Ықылым заманнан-ақ Ана жана туған нәрестесіне бесік жырын орындаса, қыс қыстауда жаз жайлауда жүрген әке табиғат аясында ән айтып, тасқа сурет салып-ақ малын баққан.

...Халық шаттық, құшағында - көктем мерекесі наурыз айында әнін айтып, биін билеп, ойын - сауығын құрса, Ана қаза тапқан баласын жоқтап аза тұтса - ондағы мұңды дыбыстар қайғыны білдіріп, жұбаныш беріп отырған. Сондықтанда адамдар музыканы өмірлік жан рахаты, рухани серігі ете білген.

Сол себептенде оқушыларды өте кішкентай кезінен - ақ, яғни бастауыш сыныптан бастап өнерге деген құмарлығын оятып дамыту керек. Дәл осы 6 -10 жастан - ақ балаларда әр нәрсеге қызығу мен құмарлық пайда болады. Осы қасиетті үнемі дамытып, жетілдіріп отырғанда ғана жас жеткіншекті өнердің кәусәр бұлағынан сусындатып оның заңғар

шыңына жеткізе аласың. Олай болса «Домбыраны үйренуге де зауқылық керек», «Өнер ұялайтын кісісін өзі біледі», ' «Ерінбеген емер, қажымаған жеңер» деген түйінді сөздердің мағнасы осыған меңзейді. Өнер саласы бала тәрбиелеудің дәйекті құралы. Сондықтан өнер саласына жататын музыка, бейнелеу өнері, хореография, әдебиет, сәндік - қолтанбалы өнер т.б, сабақтан тыс шараларды көптеп пайдаланып, оның әдіс - тәсілдерін, халықтық педагогика үлгілерін білімпаздық түрде өрбітіп отыру қажет.

Сонымен қатар, өнер шығармалары арқылы туған халқымыздың жарасымды әдет - ғұрыптарымен, мерекелеуімен, халық өнерінің туындыларымен танысу керек. Әрбір сабақта көрнекті ақындардың, суретшілердің, әнші- күйшілердің шығармалармен, аты жөнін, шығу тарихымен таныса отырып, балалардың ой - өрісін дамытып, шығармашылыққа жол ашады.

Өскелен ұрпаққа эстетикалық тәрбие беруде мектеп орасан зор роль атқаратыны белгілі. Өсіп келе жатқан жастардың эстетикалық мәдениетінің негізі тек мектепте қаланса, сол себептен де ол біздің елімізге әрдайым үлкенді - кішілі проблемалармен байланыстырып қарастырып келеді.

Әрбір адамның шығармашылық қабілетінің қанат жаюы оның еңбек сапасының артуына әсер етеді, мәдениетін дамытады. Сөйтіп адамның жалпы, мәдениетінің маңызды бөлігі өміріміздің барлық саласында ықпалын тигізетін эстетикалық мәдениет болып есептеледі. Эстетикалық тәрбие -жаңа адамды тәрбиелеудің құралы.

Мәдениеттің дамуы қоғамның белгілі бір тарихи дәуірімен, белгілі бір уақиғамен, халықпен байланыста туады.

Тарихи дамудың алуан түрлі кезеңдерінде, эстетикалық мәдениет әсемдік көзқарастарың түсініктерін дұрыс қалыптастырып отырады. Н.Г. Гоголь халықтық музыкалық творчестосын бейнелі сөзбен «Әуенді тарих», «Сыңғырлаған жанды шежіре» деп атаған.

Жоңғар шапқыншылығы кезінде, қазақ жерінде, ана-баладан, бала-анадан, ел - жұрт қырылып, малынан айырылған заманда «Елім – ай» әнінің еріксіз шығуы үлкен мәселе болды. «Қара таудың басынан, көш келеді - ау. Көшкен сайын бір тайлақ, бос келеді-ау Елім-ай. Елім-ай». Деп аңыраған ана даусы - адам жүрегін тілім - тілім қылады. Халық зары, осындай әнмен шыққан еді.

Ал - Ұлы Отан соғысы күндерінде сол дәуірдің ең таңдаулы әндерінің бірі А.Александровтың «Қасиетті соғыс» әні дүниеге келген еді. Ол жауды толық жеңіп шыққанға дейін шайқасуға бел байлаған совет адамдарының қайтпас қайсар, қаһарлы күреске біріктірді. Төлеген Тоқтаровқа арналған «Жас қазақ» әні т.б. сол сияқты шығармалар шығып жатты.

Жау қыспағында қалған Ленинградқа Д.Шостакович әйгілі жетінші симфониясын жазды. Сол музыкада фашизмнің бойындағы қатігез зұлымдық айтылады. Д. Шостакович былай деген екен: «Қайғы мен қуанышта да еңбек пен демалыста да - әрқашанда музыка адаммен бірге.»Музыканың өмірге толықта етене енгені соншалық, ол солай болуға тиісті нәрсе сияқты, өзіміз ойланып, жатпай ақ елеп - сезінбей - ақ тыныстайтын ауа сияқты қабылдаймыз. Адамдардың бір - бірін жақсы түсінуіне көмектесетін осы бір тамаша өзіндік тілден айырылса дүние қандай жұтаң тартар еді - деген.

Атақты орыс композиторы П.Н. Чайковский. «Мен өз музыкамның тарауын, оны сүйетін, одан көңілі көншіп, сүйенішін табатын адамдар санының көбеюін бар жан - тәнімен тілер едім» - деген. Осыған орай атақты совет хирургі Юдин өзінің ең қиын операциясының алдында ылғи 6 -симфониясының партитурасын қарап немесе оны тыңдап - қыйын операцияларды жасауға кіреді екен. Неліктен? (6 симфония үзінді тыңдау).

Д. Шостаковичтың айтуынша, музыка - «Өзіндік тамаша тілмен, бейнелі жарқын әуенімен, жан - жақты үйлесімді гармониясымен, ырғағымен адамның дүние сезімін, айналасына көз қарасын бейнелейді».

Мұндай шығармаларды тыңдап, түсіне алғандардың бәрі солар арқылы рухани байи түседі. Ал музыка, тыңдаушылардың бәріне бірдей әсер етеме? Әрине әлбетте, бірдей әсер

етпейді. Бұл оның тағы бір ерекшелігі. Тыңдаушы музыканы терең ұғыну үшін оның бүкіл даму барасында ілесе отырып қабылдауы тиіс. Осы «өзіндік тамаша тілді» - балалар жіті ұғып түсіне білуге үйрену қажет.

Біздер болашақ музыка мұғалімдерін өнер арқылы тәрбиелеудің педагогикалық шарттары пәнін оқытуға дайындау әдістемесі бойынша бейнелеу өнерінің мәдени - рухани құндылықтарын меңгерту арқылы әлемдік мәдениетке деген құрметін сезімін қалыптастыру, болашақ музыка мұғалімдерді өнер пәнін білімгерлерге оқытуға дайындау үдерісін жетілдіру мәселесіне біршама үлес қосуға талпындық. Біздің ойымызша, жас ұрпақтың эстетикалық мәдениетін өркениет деңгейіне көтеру үшін, халқымыздың өнер саласындағы мәдени-рухани мұралары арқылы көркемдік білім беруді тереңдете зерттеу болашақтың еншісінде.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Кармин А.С., Искусство в его кн.: Культурология, СПб, 2001, с. 390-467
2. Марғұлан Ә.Х. Ежелгі мәдениет куәлары. Жин., ред.басқ. Алматы, 1966.-63б.
3. Қасиманов С. Қазақ халқының қолөнері. Алматы, 1994.-56б. Қазақ әдебиеті мен хрестоматиялары (5-11 сынып)2009.
4. Жұбанов А.Қ. Замана бұлбұлдары. – Алматы. Ғалым, 1975 – 46 б.
5. Жұбанов А.Қ. Музыкадағы алғашқы қадам – Алматы: Қазақстанның мемлекеттік көркем әдебиет баспасы. 1962. 84

ӘОЖ 82.015:39

<https://doi.org/10.53355/q7692-6831-9330-v>

ИЛІЯС ЖАНСҮГІРОВТІҢ «КҮЙШІ» ПОЭМАСЫНДАҒЫ КЕНЕСАРЫ БЕЙНЕСІ

Сабекова Ұ.

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ-сы

Бұл мақалада Илияс Жансүгіров поэзиясының көркемдік-стильдік ерекшеліктері, соның ішінде ұлттық сипаты талданады.

Тірек сөздер: *ұлттық көркемдік таным, тарихи кейіпкер, кеңестік идеология, суреткерлік шеберлік.*

В этой статье были рассмотрены художественно-стильные особенности и национальные характеры поэзии Ильяса Жансугурова.

Ключевые слова: *национальное художественное познание, исторический герой, советская идеология, художественное мастерство.*

This article reviewed hudozhestkenno-stylish features and characters of national poetry Ilyas Zhansugurov.

Keywords: *national artistic cognition, historical hero, Soviet ideology, artistic mastery.*

«Күйші» поэмасында характері айқын ашылған кейіпкерлердің бірі – хан Кенесары образын жасауға ақын оның ой-пікірін, мінез-құлқын суреттеу жағынан келеді, сол арқылы ішкі сырын ашып, іс-әрекетін, мақсатын әшкерелейді.

Жұртпен бірге бар ынтасын салып, Күйшінің тамаша күйін тыңдаған Кенесары әр күйдің үнінен соғыс дабылын естиді. Көз алдына келешек армандары, жорық жойқындары елестейді. Ойға шомған хан өз жағдайына да көңіл аударады:

Келелі кеңестер не? Ақ найза не?

Не тоқтау толқып жатқан айдын көлге?

Көтерген Абылайлап ала жалау,

Шақыртқы ту бола ма тозған елге?... [1,91].